

Доц. др Драган МЛАЂАН,
Криминалистичко-полицијска академија

Драган Вићовић, дипл. ел. инж.
Зоран Хацић, дипл. ел. инж.

Електричне инсталације ниског напона

Заштита од пожара и експлозија подразумева систем мера којима се елиминише настанак догађаја и стварају потребни услови за безбедну евакуацију и спасавање људи имовине и омогућава ефикасна интервенција гашења насталих пожара.

Систем заштите од пожара и експлозија представља и целину функционалних елемената међусобно повезаних, међу којима значајно место заузима превентивна делатност као и разјашњавање и утврђивање узрока настанка догађаја, па је нова литература у тој области пожељна. Како су међу узроцима насталих експлозија и пожара и неспровођење законских и других прописа који се тичу електричних инсталација, као и недовољно развијена превентивна делатност у објектима по питању избора, постављања и одржавања електричних инсталација, те можемо рећи да књига о којој је овде реч, даје велики допринос, како би се утицало на смањење броја ситуација где је квар на електричним инсталацијама узрок пожара или експлозије. Исто тако, књига је веома корисна и у ситуацијама вештачења, када би требало дати оцену узрока насталог пожара или експлозије, када је у питању квар или недостатак на електричним инсталацијама.

Електричне инсталације ниског напона представљају пут којим се напајају стамбени и индустријски објекти као и потрошачи у тим објектима. Поред основне намене, електричне инсталације морају да испуне и низ других услова:

- да снабдевање потрошача буде безбедно по човека и околину;
- да губици енергије буду што мањи;
- да снабдевање буде поуздано итд.

Пратећи претходно изнете циљеве аутори књиге, (руководиоци у Сектору за заштиту и спасавање МУП-а Републике Србије), одлучили су да тим циљевима дају стручни допринос тако што су дугогодишње стечена искуства у области електричних инсталација ниског напона, систематизовали и објавили. Намера аутора је била, а у чему су у потпуности и успели, да у књизи изложе најважније прописе и стандарде из којих би читаоци могли једноставно да дођу до података неопходних за израду пројеката, извођење електричних инсталација и њихово одржавање, или да одлуче да ли је можда неки квар или недостатак био од важности за настанак пожара на електро-инсталацијама. Пошто ће књигу, поред осталих, да користе и млади стручњаци без много искуства, аутори су се постарали да дају потребна тумачења техничких прописа и стандарда, уносећи у њих своја дугогодишња искуства у овој области. Основни технички пропис – *Правилник о техничким нормативима за електричне инсталације ниског напона*, заједно са низом домаћих стандарда, чини целину прописа којима се регулише област инсталација ниског напона. Да би се боље разумеле одредбе садржане у *Правилнику*, оне су у књизи опширно објашњене, уз препоруке за примену у пракси. *Правилник* прате стандарди који су неопходни за примену његових појединих одредби, па су зато у књизи одабрани изводи из стандарда интерпретирани на начин који читаоцу омогућава њихову лакшу примену и пуно разумевање. Званично тумачење прописа и стандарда даје њихов доносилац, а аутори ове књиге су желели да својим коментарима и објашњењима приближе читаоцима материју садржану у оним њиховим деловима који би могли бити нејасни.

Користећи информације из ове књиге, стручњаци из области електро-технике не излажу се ризику да при пројектовању, извођењу и контроли и вештачењу електричних инсталација ниског напона, одступе од одредби техничких прописа и стандарда који су назначени као извор.

Књига садржи и низ препорука и процедура које могу бити корисне при пројектовању и одржавању електричних инсталација. У њој је избор из Техничких препорука које је сачинила Електропривреда Србије (организациони део који се раније називао „Електродистрибуција Србије“) и то ТПЗ, ТП5 и ТП13. Те препоруке су низ година представљале грански стандард у области дистрибуције електричне енергије у Републици Србији. Осим тога, овде је и извод из препорука за извођење електричних инсталација у системима за пренос топлотне енергије, које је сачинило ЈКП „Београдске електране“. Ове препоруке могу да користе пројектантима и извођачима електричних инсталаци-

ја и у градовима где постоје системи даљинског грејања, пошто су оне дефинисане на основу техничких прописа, стандарда и препорука ЕД. Аутори су се потрудили да ова књига помогне стручњацима из области електро-технике да сагледају целокупну проблематику електричних инсталација ниског напона и нају адекватна решења при изради пројеката, извођењу радова и контроли тих инсталација или код вештачења на електричним инсталацијама. И на крају, требало би рећи да је књига изашла у издању Савеза машинских и електро-техничких инжењера и техничара Србије, као и да има седамнаест тематски систематизованих поглавља која су обрађена на 422 стране.

УПУТСТВО САРАДНИЦИМА ЗА ПРИПРЕМУ РУКОПИСА

Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Србије „Безбедност“ објављује радове из подручја наука о безбедности, који претходно нису објављивани. Часопис излази четири пута годишње.

Текст рукописа би требало да буде урађен на рачунару (фонт Times New Roman, ћирилично писмо, величина слова 12 pt, 65 словних знакова у једном реду, на једној страници 26 до 30 редова, стандардне маргине). Теоријски и стручни радови, као одраз најбољег полицијског поступања у пракси, могу да буду обима до 16 страна (30.000 знакова). Радови који се баве историјом органа и служби безбедности као и преводи радова из стране литературе из области наука о безбедности могу да буду обима највише до 16 страница, док прикази нових књига из области наука о безбедности могу бити обима до 3 стране. Изузетно, могуће је објављивање већих текстова у наставцима, уколико се ради о веома актуелној и неизстраженој проблематици, као и тематских и јубиларних бројева часописа.

Рукописи се достављају Уредништву у два примерка, одштампана на папиру и у електронском облику. Имена аутора, наставна, научна и друга звања и институције у којима раде, наводе се пре наслова рада, затим, требало би да се доставе резимеи (до 200 речи), кључне речи (до 5) и списак коришћене литературе на српском и на енглеском језику. У случају да рад садржи илустрације, графиконе, фотографије и сл., неопходно је Уредништву доставити квалитетно припремљене прилоге у електронском облику.

Фусноте користити само за пропратне коментаре и објашњења. Цитате у тексту не обележавати фуснотама, већ на крају цитата, или при позивању на нечије дело. Препоручујемо да се приликом цитирања аутора, њихова имена пишу у оригиналу са годином објављеног рада и бројем странице у загради, а уколико се цитира више од два аутора, тада се у тексту помиње само први уз скраћеницу: et al. Зarezом се одваја аутор од године издања, а тачка-зарезом (;) различити аутори различитих дела. Број стране се од године издања одваја двотачком (:). Ако се наводи исти аутор са више радова у једној години, тада се уз наредне радове додају абecedна слова поред године (на пример: 1998а, 1998б, итд.). Приликом цитирања извора са Интернета наводи се Интернет адреса (<http://www....>) и због сталне измене www окружења и датум када је текст скинут са мреже.

У списку литературе радови се наводе у оригиналу са нумерацијом, абecedним редом по презименима аутора и то: презиме аутора, почетно слово имена, година рада, наслов рада, назив часописа или зборника, број тома, странице (од-до), а када је реч о називима књига, име издавача и место издавања. Страна имена у тексту би требало писати у оригиналу или транскрибовати на српски језик, с тим што се у загради наведе име у оригиналу. Референце у заградама би требало писати у оригиналу.

Рукописи подлежу рецензији. Уредништво задржава уређивачко право да на основу рецензије, актуелности рада, увида у рад и вођене евиденције одлучи да ли, када и у ком обиму ће рад бити објављен. Објављени радови се хонораришу, а необјављени се не враћају ауторима. Могуће примедбе и сугестије уредника и рецензента достављају се аутору.

Аутори, уз рад би требало да Уредништву доставе: пуно име и презиме, звање, адресу, е mail, број фиксног и мобилног телефона, фотокопију личне карте и чековне картице.

Позивамо све досадашње и нове ауторе, да својим стручним, научним прилозима обогате садржај нашег, у научној и стручној јавности већ афирмисаног часописа са дугогодишњом традицијом, а у заједничком циљу да се унапреди полицијска пракса, подигне ниво безбедносне културе, и обезбеди праћење савремених научних и стручних достигнућа у безбедносној проблематици.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

проф. др Бобан Милојковић